

Nabije schakel in het Europese netwerk

Inleiding

De Vlaamse provinciebesturen begeven zich in het middelpunt van de vijf beleidsprioriteiten (een slim, groen, verbonden en sociaal Europa dicht bij de burger) van de Europese Commissie voor de periode 2021 – 2027. De Vlaamse provinciebesturen zijn dus een efficiënte schakel tussen het EU-beleidsveld en het werkveld van burgers en organisaties (zoals steden en gemeenten, kennisinstellingen, bedrijven en sectororganisaties). Dit geldt zowel op het vlak van informatie en educatie, als voor de gebiedsgerichte toepassing van het EU regionaal beleid en de verschillende EU-programma's. De provinciebesturen staan de actoren die EU-projecten (EFRO, Interreg en PDPO) willen opstarten met raad en daad bij en faciliteren ook via co-financieringsmiddelen als de gebiedsgerichte beleidslogica gerespecteerd wordt. In de vorige programmaperiode 2014-2020 zorgden de 5 Vlaamse provincies samen zo voor maar liefst 59.384.473,90 euro aan provinciale cofinanciering.

Geïntegreerde provinciale contactpunten staan garant voor een brede toegang tot de verschillende EU-programma's, ondergebracht bij diverse Vlaamse departementen en agentschappen. Deze complementariteit is absoluut noodzakelijk om versnippering te vermijden en de EU-fondsen binnen Vlaanderen optimaal te benutten voor de gebiedsgerichte ontwikkeling waarvoor ze bedoeld zijn.

Provinciale expertise in EU-programma's

De Vlaamse provinciebesturen beschikken over een sterk ontwikkelde expertise rond de Europese ontwikkelings- en plattelandsfondsen, die ze jarenlang opbouwden over meerdere programmaperiodes. Dit betekent dat de provincies alle ontwikkelingen van het cohesiebeleid van nabij hebben meegemaakt waardoor ze op het vlak van zowel projectacquisitie als technische aspecten van de Europese subsidiedossiers een aanzienlijke meerwaarde betekenen voor alle projectpartners. Zowel in opmaak van de dossiers als in de uitvoeringsfase van de projecten zien we dat promotoren de deskundige begeleiding vanuit de provinciale contactpunten gretig benutten.

Daarnaast is het in tijden van schaarse middelen cruciaal om de mogelijkheden die de EU biedt maximaal te ontsluiten naar het terrein. De organisatie via het provinciaal niveau met een toegankelijke eerstelijns informatie-, inspiratie- en begeleidingsfunctie, gecombineerd over verschillende programma's zorgt voor een gerichte en doeltreffende ontsluiting van de Europese middelen. Bovendien zijn de provincies als bovenlokaal niveau met terreinkennis ideaal geplaatst om te zorgen dat deze Europese middelen ook op het juiste moment op de juiste plaats terechtkomen. Zo werd het SALK¹ programma, dat verantwoordelijk was voor het economisch herstel van Limburg na de sluiting van Ford Genk, grotendeels ontplooid dankzij de provincie. De provincies bieden daarnaast de noodzakelijke begeleiding met kennis van zaken, die direct en frequent bereikbaar is en de inhoudelijke mogelijkheden van de verschillende programma's weet te combineren. EU-projectwerking is een complexe rol waar veel organisaties en bedrijven in moeten groeien en de provinciebesturen helpen hen hierbij. Dankzij hun ervaring met Europese fondsen, hun terreinkennis en bovenlokale capaciteit

¹ Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat

(die de capaciteit van een gemeente of stad overstijgt), zijn de provincies het ideaal geplaatste niveau om met de EU-programma's de brug te vormen tussen Europese middelen en lokale behoeften.

Geïntegreerde Europese contactpunten als antwoord op een nieuwe context

De Vlaamse provinciebesturen bevinden zich op een kruispunt van een horizontale as (cross-sectorale integratie van beleidsdomeinen zoals klimaat, energie, water, ruimte maar ook het plattelands- en landbouwbeleid) en een verticale as (tussen Europa en Vlaanderen, en de steden en gemeenten). Op dit punt waken zij over de efficiëntie, kennis en verspreiding van EU-processen, zowel bij het aantrekken van de noodzakelijke projectfondsen van publieke, private en kennisactoren (triple-helix-samenwerking), als bij het verzamelen van de juiste en toegewijde projectpartners.

In een snel veranderende context en vanuit hun bestaande sterktes op het vlak van projectacquisitie en -begeleiding, bestendigen de Vlaamse provinciebesturen de geïntegreerde contactpunten voor EU-programma's binnen elke provincie met als opdracht te informeren, te werven en te begeleiden. De provinciebesturen nemen deze taken op zich voor verschillende EU-programma's, zoals:

- Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en Interreg (in samenwerking met het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO));
- Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) (in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)/Vlaams Ruraal Netwerk)
- Thematische programma's (in samenwerking met VLEVA).

De Vlaamse provinciebesturen zijn er van overtuigd dat een sterke EU-werking leidt tot inhoudelijke en communicatieve synergiën en efficiëntiewinsten voor overheden, burgers en organisaties.

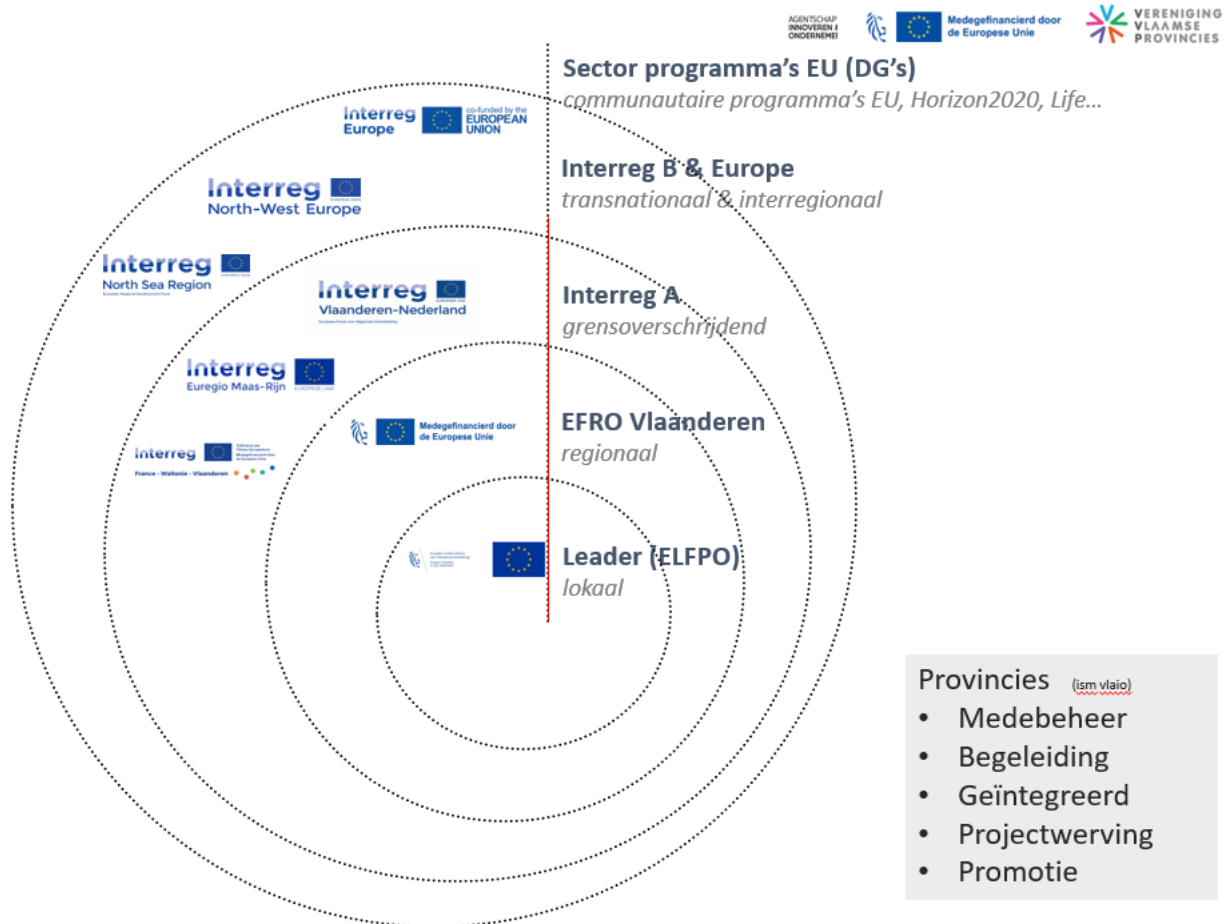
Organisatie en beheer van EU-programma's

In samenwerking met de Vlaamse administratie, zetten de provincies hun uitgebreide expertise ook in in het uitvoeringsmodel van de verschillende programma's als provinciaal contactpunt of als kracht binnen de programmasecretariaten en binnen de Vlaamse Technische Werkgroepen (TW's; organen bestaande uit experts die projecten beoordelen en adviseren).

Ze zetten deze expertise en betrokkenheid ook in voor een verdere optimalisering van de programma-uitvoering en het gebruik van eventuele territoriale instrumenten. Zo houden de provincies bijvoorbeeld mee de pen vast van de Vlaamse vertaling van het PDPO IV-programma en staan ze in voor de verdeling en het medebeheer van EFRO en Interreg.

De Vlaamse provincies achten verder het evenwichtig gebruik van de Geïntegreerde Territoriale Inversteringsstrategie (GTI)² of Integrated Territorial Investments (ITI) als een handig instrument voor het bevorderen van de subsidiariteit in de uitvoering van het cohesiebeleid.

² De Europese subsidieprogramma's van het cohesiebeleid kunnen budget besteden aan een Geïntegreerde Territoriale Investeringsstrategie; dat is voor een bepaald gebied een samenhangende aanpak gericht op de problematiek binnen dat specifieke gebied (sociaal, economisch, milieu).

Figuur 1: rol provinciebesturen in cohesiebeleid

Multi-level governance

De Europese Unie (EU) vraagt aan de lidstaten om lokale en bovenlokale overheden te betrekken bij alle fasen van de programmacycli. De Vlaamse provinciebesturen onderschrijven met kracht de stelling van de Vlaamse overheid dat het toekomstig cohesiebeleid in hoofdzaak een gebiedsgericht ontwikkelingsbeleid op lange termijn moet voorstaan. Dit verzekert de vertaling van het EU-beleid op maat van de lokale, bovenlokale en regionale noden.

Om de EU-structuurfondsen te gebruiken als ware katalysator voor het versterken van regionale ontwikkeling is een sterke interbestuurlijke samenwerking vereist. Rechtstreeks overleg tussen de drie bestuursniveaus in Vlaanderen over de belangrijkste besluitvormingsprocessen en opvolging van concrete dossiers is daarbij van cruciaal belang om de subsidiariteit en effectiviteit van de verschillende EU-programma's te garanderen.

Communicatie naar de burger

Naast de duidelijke invulling van het partnerschapsbeginsel, vond de Europese Unie in de Vlaamse provinciebesturen ook het perfecte niveau om haar communicatienetwerk te verankeren. Verschillende Vlaamse provinciebesturen huisvesten immers een Europa Direct Informatie Centrum (EDIC), een gratis informatiecentrum over Europa. Op die manier helpen de Vlaamse provinciebesturen de kloof tussen de EU en haar burgers te dichten en vervullen ze bijgevolg een cruciale democratische taak.

Bovendien zijn er Vlaamse provinciebesturen met een EDIC, niet alleen omwille van de naar EU-normen perfecte schaalgrootte van de provinciebesturen voor deze functie, maar ook omwille van de synergie tussen het EU regionaal beleid en de gebiedsgerichte uitvoering daarvan. Deze centra maken het zo mogelijk om aan het brede publiek duidelijk te communiceren welke impact de EU heeft in de eigen regio, naast de eerstelijnsinformatiefunctie die de EDIC's hebben tegenover de burgers. Door haar sterk uitgebouwd netwerk met het onderwijs, is elk EDIC bovendien perfect geplaatst om met en voor alle onderwijsniveaus doelgerichte acties uit te werken.

Daarnaast staan de Vlaamse provinciebesturen in voor een burgergerichte communicatie over EU-realisaties in Vlaanderen, zoals activiteiten rond de dag van Europa, communicatiemomenten omtrent de resultaten van projecten, excursies, lezingen, debatten,...

Ten slotte zijn de Vlaamse provinciebesturen via de Vereniging van de Vlaamse Provincies één van de stichtende leden van VLEVA, het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap, dat een complementaire brugfunctie vervult. Met zijn informatieplatform en netwerk biedt VLEVA een brede toegang tot het EU-beleid aan Vlaamse overheden en het maatschappelijk middenveld. Om de informatiedoorstroom richting de burgers te garanderen is de samenwerking met de Vlaamse provinciebesturen echter van cruciaal belang. Daarom pleiten de Vlaamse provinciebesturen voor een versterkte en complementaire samenwerking met VLEVA.